

હજજની અનિવાર્યતાની શરતો

- (૧) ઈસ્લામ : કોઈ બિનમુસ્લિમ હજજ કરી શકતો નથી.
- (૨) પુખ હોવું : બાળક પર હજજ ફર્જ નથી. જો કોઈ બાળપણમાં પુખ થતાં પહેલા હજજ કરી લે, તો તેણે પુખ થઈ જાય અને જો તે શક્તિમાન હોય તો, ત્યારે હજજ કરવી પડશે. બાળપણની હજજ તેના પર લાગુ થયેલ ફર્જને અદા કરવાનો વિકલ્પ બની શકતી નથી. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«أَيُّمَا صَبِّيٌّ حَجَّ ثُمَّ بَلَغَ الْحِنْثَ فَعَلَيْهِ أَنْ يَحْجَ حَجَّةً أُخْرَى»

અર્થાત्, જો કોઈ બાળકે હજજ કરી અને પછી તે પુખ થઈ ગયો તેણે બીજી હજજ (જો તેના પર ફર્જ થાય તો) કરવી પડશે. (તબરાની)

- (૩) સમજદાર હોવું : પાગલ અને ઉન્મત પર હજજ ફર્જ નથી.
- (૪) આજાદ હોવું : ગુલામ પર હજજ ફર્જ નથી.
- (૫) સમર્થ હોવું : અર્થાત् હજજનો ઈરાદો કરવાવાળો સફર અને હજજની તકલીફોને સહન કરવાની શક્તિ રાખતો હોય. તેના પાસે એટલી રકમ હોય કે તેના અને એ લોકોના ભરણ-પોષણ માટે હજજથી પાછા ફરવાની મુદ્દત સુધી પર્યાપ્ત હોય, જેનું ભરણ-પોષણ શરીરાત અનુસાર તેના શિરે છે. જો હજજનો ઈરાદો કરવાવાળી સ્વી હોય, તો તેના માટે જરૂરી છે કે પતિએ અનુમતિ આપી દીધી હોય અને તેના સાથે કોઈ મહરમ હોય, અથવા વિશાસુ સ્વીઓનું કોઈ ગ્રુપ હોય, અથવા દરેક રીતે સુરક્ષા કરવાવાળા સહપ્રવાસી હોય.

